

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 4.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.66>

УДК 364.4-054.73:355.01

V. M. Luhova,

к. е. н., доцент кафедри соціальної економіки, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9584-2259>

M. P. Martiianova,

к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2624-0964>

СОЦІАЛЬНА РОБОТА БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

V. Luhova,

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of Social Economy,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*

M. Martiianova,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Enterprise Economics and Business Organization,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*

SOCIAL WORK OF CHARITABLE ORGANIZATIONS WITH INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

У статті досліджено особливості соціальної роботи благодійних організацій з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) в умовах воєнного стану в Україні. Визначено, що ВПО є однією з найбільш вразливих соціальних груп, потреби якої мають комплексний характер і охоплюють матеріальні, соціальні та психологічні аспекти. Обґрунтовано трансформацію ролі благодійних організацій у напрямі посилення їх значення як ключового елемента забезпечення соціальної підтримки та стійкості суспільства. Проаналізовано основні напрями їх діяльності, зокрема надання гуманітарної допомоги, психосоціальної підтримки, сприяння зайнятості, освітніх та інтеграційних послуг, а також використання цифрових інструментів. Визначено основні проблеми функціонування сектору та окреслено напрями його вдосконалення, зокрема через цифровізацію, розвиток партнерств і перехід до довгострокових програм підтримки ВПО.

The article examines the peculiarities of social work carried out by charitable organizations with internally displaced persons (IDPs) in Ukraine under martial law. It is substantiated that as a result of the full-scale war, IDPs have become one of the most vulnerable social groups, experiencing a complex impact of socio-economic, psychological, and institutional risks, including loss of housing, income, social ties, limited access to basic services, and increased levels of stress and trauma. It is determined that the needs of IDPs are multidimensional and require a comprehensive approach to their satisfaction. The role of charitable organizations in the system of social protection is analyzed, and their transformation from a supplementary instrument into a significant component of ensuring the social resilience of the state is demonstrated. It is established that the activities of the charitable sector are characterized by high adaptability, rapid response to crisis challenges, and the active implementation of innovative approaches, particularly the digitalization of aid processes. The main areas of social work of charitable organizations with IDPs are identified, including the provision of humanitarian assistance, psychosocial support and rehabilitation,

promotion of employment and economic integration, implementation of educational and integration programs, as well as the use of digital platforms and services. Special attention is paid to the analysis of current trends in the development of charitable activities, including the growing level of civic engagement, the spread of online fundraising tools and coordination mechanisms, and the expansion of partnership models involving the state, business, and non-governmental organizations. At the same time, key challenges in the functioning of the charitable sector are identified, such as limited financial resources, unequal access to assistance, information barriers, and declining donor activity. The article proposes directions for improving the activities of charitable organizations, including enhancing management efficiency, developing digital tools, strengthening cross-sectoral cooperation, and transitioning to long-term programs of social integration for IDPs. The necessity of integrating the charitable sector into post-war recovery processes and human capital development is substantiated. The results of the study can be used to formulate effective social support policies for internally displaced persons in Ukraine.

Ключові слова: *благодійні організації, внутрішньо переміщені особи, соціальна робота, воєнний стан, гуманітарна допомога, цифрова благодійність, соціальна інтеграція.*

Keywords: *charitable organizations, internally displaced persons, social work, martial law, humanitarian aid, digital charity, social integration.*

Постановка проблеми. Повномасштабна війна в Україні спричинила масштабні соціально-економічні трансформації та значне зростання кількості внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які були змушені залишити свої домівки через загрозу життю, руйнування інфраструктури та втрату джерел існування. За цих умов проблема забезпечення належного соціального захисту та підтримки цієї категорії населення набула особливої актуальності. Внутрішньо переміщені особи потребують комплексної допомоги, що

включає забезпечення житлом, гуманітарною підтримкою, доступом до медичних і освітніх послуг, працевлаштуванням, психологічною допомогою та соціальною інтеграцією у приймаючі громади.

У ситуації тривалої воєнної кризи система державного соціального захисту стикається з низкою викликів, серед яких обмеженість ресурсів, нерівномірність територіального навантаження, потреба в оперативності надання допомоги та необхідність координації дій різних інституцій. У зв'язку з цим вагому роль у подоланні соціальних наслідків війни відіграють благодійні організації та фонди, які активно долучаються до надання гуманітарної, матеріальної, психологічної та консультативної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Їхня діяльність сприяє оперативному реагуванню на потреби постраждалого населення, підтримці соціальної стабільності та підвищенню рівня суспільної солідарності.

Соціальна робота благодійних організацій з ВПО охоплює широкий спектр напрямів, серед яких забезпечення базових потреб, реалізація програм соціальної адаптації, підтримка зайнятості, розвиток освітніх і реабілітаційних ініціатив, а також сприяння інтеграції переселенців у нові соціально-економічні умови. Водночас ефективність цієї діяльності значною мірою залежить від рівня координації з державними органами, місцевим самоврядуванням, міжнародними гуманітарними структурами та громадянським суспільством.

Попри значну активність благодійного сектору, у сфері соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами зберігається низка проблем. До них належать фрагментарність програм допомоги, нерівномірність їх територіального охоплення, обмеженість фінансових ресурсів, недостатня системність у взаємодії між суб'єктами соціальної підтримки та потреба у стратегічному плануванні довгострокової інтеграції ВПО у соціально-економічне життя країни.

У цих умовах особливої актуальності набуває наукове дослідження ролі благодійних організацій у системі соціальної роботи з внутрішньо

переміщеними особами, аналіз ефективності їхніх програм підтримки, а також визначення шляхів удосконалення механізмів взаємодії держави, громадського сектору та міжнародних партнерів у забезпеченні комплексної допомоги переселенцям в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних наукових джерел свідчить, що проблематика соціальної роботи благодійних організацій в умовах воєнних конфліктів, зокрема у контексті підтримки внутрішньо переміщених осіб, є одним із пріоритетних напрямів міждисциплінарних досліджень у сфері соціальної політики, економіки та соціальної роботи. Повномасштабна війна в Україні актуалізувала необхідність переосмислення ролі благодійного сектору як важливого інституційного елементу забезпечення соціальної стійкості та підтримки вразливих груп населення.

У межах сучасного наукового дискурсу можна виокремити кілька ключових напрямів досліджень.

Перший напрям охоплює дослідження діяльності благодійних і гуманітарних організацій у період воєнних конфліктів. Так, у роботі Л. Лазарус та співавторів [1] проаналізовано адаптаційні механізми неурядових організацій в Україні в умовах війни, зокрема їх здатність оперативно реагувати на нові соціальні виклики, розширювати спектр послуг та трансформувати організаційні процеси. Подібні аспекти розглядаються у дослідженні В. Шаблистий та ін. [2], де акцентується увага на діяльності міжнародних і національних гуманітарних організацій, їх взаємодії з державними структурами та ролі у забезпеченні базових потреб населення. О. Хмелевська [3] підкреслює важливість координації гуманітарної допомоги та ефективного управління ресурсами в умовах війни, що є критично важливим для мінімізації соціально-економічних втрат. Д. Завіршек [4] також розглядає феномен транснаціональної солідарності та роль громадянського суспільства у формуванні механізмів підтримки постраждалого населення.

Другий напрям досліджень зосереджується на соціальній роботі з внутрішньо переміщеними особами як ключовій категорії отримувачів благодійної допомоги. У роботі О. Шевченко [5] проаналізовано основні соціальні проблеми ВПО, зокрема доступ до соціальних послуг, житла та зайнятості, а також роль благодійних організацій у їх подоланні. Г. Лозанська та Ю. Шульга [6] обґрунтовують ефективність застосування кейс-менеджменту у роботі з ВПО, що дозволяє забезпечити індивідуалізований підхід до вирішення соціальних проблем. К. Ігнатенко та Ш. Садзаглішвілі [7] акцентують увагу на цифровізації соціальних послуг, яка значно розширює можливості доступу до допомоги в умовах обмеженої фізичної мобільності. Б. Балогова та Ю. Ковальчук [8] досліджують особливості військової соціальної роботи, підкреслюючи її зростаючу роль у системі підтримки як цивільного населення, так і військовослужбовців.

Третій напрям охоплює дослідження гуманітарної діяльності неурядових організацій у міжнародному контексті. Зокрема, К. Пол та співавтори [9] аналізують практику соціальної роботи в умовах складних гуманітарних криз, демонструючи універсальні підходи до організації допомоги в конфліктних регіонах. Туаті Р. та Туаті Г. [10] підкреслюють роль цифрових комунікацій у підвищенні ефективності діяльності гуманітарних організацій, зокрема у сфері фандрейзингу та мобілізації ресурсів. А. Улах [11] досліджує сучасні механізми залучення фінансування благодійними організаціями під час військових конфліктів, акцентуючи увагу на їх інноваційності. Дж. Ласса та ін. [12] розглядають інституційні аспекти реалізації програм грошової допомоги, що є важливим інструментом підтримки постраждалого населення. М. Елая та Р. Аль-Мансорі [13] аналізують моделі співпраці між міжнародними організаціями та НУО, підкреслюючи їх значення для підвищення ефективності гуманітарної діяльності.

Окремий напрям сучасних досліджень пов'язаний із цифровізацією благодійності та використанням онлайн-інструментів у кризових умовах.

Так, Н. Хома [14] досліджує краудфандинг та онлайн-фандрейзинг як ключові інструменти цифрової благодійності під час війни в Україні. Авторка аналізує ефективність дистанційного залучення ресурсів через цифрові платформи та підкреслює їх роль у міжнародній мобілізації підтримки. Встановлено, що цифрові механізми фінансування дозволяють залучати глобальну аудиторію до вирішення гуманітарних проблем. Ф. Пушпітасарі та співавтори [15] досліджують нові форми цифрової благодійності, що виникли під час війни в Україні, зокрема інноваційні механізми залучення ресурсів через онлайн-платформи. Дж. Є та ін. [16] аналізують роль соціальних мереж у координації допомоги, формуванні волонтерських мереж та мобілізації громадянської активності. Т. Сітоле [17] досліджує використання цифрових платформ для координації волонтерської діяльності під час війни в Україні. Автор доводить, що цифрові інструменти значно спрощують мобілізацію волонтерів, координацію допомоги та поширення інформації, що підвищує ефективність гуманітарних ініціатив.

Таким чином, сучасні наукові дослідження демонструють, що благодійні організації відіграють ключову роль у забезпеченні соціальної підтримки населення в умовах війни, виконуючи як гуманітарні, так і соціально-економічні функції. Значна увага приділяється питанням ефективності управління благодійною діяльністю, цифровізації процесів допомоги та розвитку партнерських моделей взаємодії.

Разом із тим, незважаючи на значну кількість наукових праць, у дослідженнях зберігається низка невирішених питань. Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються особливості організації та управління діяльністю благодійних організацій у роботі з внутрішньо переміщеними особами в умовах воєнного стану. Потребують більш глибокого аналізу механізми координації між державними структурами та неурядовими організаціями, оцінка ефективності надання комплексної соціальної допомоги ВПО, а також інструменти адаптації програм підтримки до динамічних потреб цієї категорії населення. Окремої уваги заслуговують питання довгострокової інтеграції

ВПО у приймаючі громади, забезпечення їх соціально-економічної стійкості та підвищення якості соціальних послуг в умовах обмежених ресурсів і високого рівня невизначеності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей соціальної роботи благодійних організацій з внутрішньо переміщеними особами в умовах воєнного стану, а також визначення ефективних підходів, інструментів і механізмів надання соціальної підтримки з урахуванням сучасних викликів та потреб ВПО.

Методологія і методи. Для досягнення поставленої мети у статті використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що забезпечують системний аналіз проблеми. Зокрема, застосовано методи узагальнення та систематизації – для дослідження теоретичних підходів до соціальної роботи з ВПО; порівняльний аналіз – для вивчення практик діяльності благодійних організацій; структурно-функціональний метод – для визначення ролі та функцій благодійних організацій у системі соціальної підтримки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах воєнного стану внутрішньо переміщені особи (ВПО) стають однією з найбільш вразливих соціальних груп, що зазнає комплексного впливу соціально-економічних, психологічних та інституційних ризиків. До ключових соціальних ризиків належать втрата житла, джерел доходу, соціальних зв'язків, обмежений доступ до базових соціальних послуг, а також підвищений рівень психологічного стресу та травматизації. Станом на початок 2026 року в Україні було зареєстровано приблизно 3,712 млн внутрішньо переміщених осіб (тобто людей, які були змушені покинути свої домівки всередині країни через воєнну агресію та продовжують перебувати в статусі ВПО). Ця цифра базується на даних, зібраних та узагальнених міжнародними гуманітарними організаціями, зокрема Міжнародною організацією з міграції (ІОМ) в межах Диспетчерської матриці переміщень [18]. Водночас значна частина людей, близько 4,7 мільйона осіб, повернулися до своїх попередніх місць

проживання, що свідчить про постійні зміни в мобільності населення. Особливо великі потоки ВПО спостерігаються у таких областях, як Дніпропетровська, Харківська, Запорізька та Донецька [19].

Потреби ВПО є багатовимірними та включають не лише базові матеріальні ресурси (житло, харчування, медичні послуги), а й доступ до освіти, працевлаштування, психологічної підтримки та цифрових сервісів. У цьому контексті особливого значення набуває системна соціальна робота, спрямована на комплексне відновлення соціального функціонування особи. Ключову роль у забезпеченні оперативної та гнучкої соціальної підтримки ВПО відіграють благодійні організації, які доповнюють державні механізми соціального захисту. В умовах війни їхня діяльність трансформується з допоміжної у стратегічну складову соціальної політики, що забезпечує швидке реагування на кризові виклики.

В умовах повномасштабної війни в Україні благодійна діяльність набула системного характеру та стала одним із ключових інструментів забезпечення соціальної підтримки населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Результати загальнонаціонального дослідження благодійного сектору за 2025 рік, проведеного Zagoriy Foundation спільно з Центром соціальних і маркетингових досліджень «СОЦИС» [20], свідчать про трансформацію ролі благодійних організацій – від допоміжного елемента соціальної політики до важливого компонента забезпечення соціальної стійкості держави. Аналіз, наведений у звіті, показує, що внутрішньо переміщені особи залишаються однією з ключових категорій отримувачів благодійної допомоги поряд із військовослужбовцями та тяжкохворими. Це підтверджує збереження високого рівня потреб у соціальній підтримці цієї групи навіть на четвертий рік війни. Водночас спостерігається певне зміщення пріоритетів благодійності у бік підтримки Збройних Сил України, що впливає на обсяг ресурсів, доступних для цивільного населення, включно з ВПО .

Важливим чинником забезпечення допомоги ВПО є висока залученість населення до благодійної діяльності. Зокрема, 62% громадян України брали участь у благодійності або волонтерстві, при цьому 39,7% здійснюють допомогу щонайменше раз на місяць, а 11,8% – щотижня . Такий рівень громадянської активності створює потужну соціальну основу для функціонування благодійного сектору. Основними формами підтримки, що мають безпосереднє значення для ВПО, є фінансова та матеріальна допомога. Так, 77,1% опитаних надають фінансову підтримку, а 37,7% – матеріальну допомогу у вигляді продуктів харчування, одягу, медикаментів. Саме матеріальна допомога є критично важливою для внутрішньо переміщених осіб, оскільки забезпечує задоволення базових життєвих потреб. При цьому значна частина благодійних внесків здійснюється через цифрові канали, зокрема банківські перекази (46,2%), що свідчить про активну цифровізацію благодійної діяльності. Суттєву роль у наданні допомоги ВПО відіграють гуманітарні благодійні організації, такі як міжнародні та національні фонди, діяльність яких спрямована на підтримку цивільного населення. Дослідження показує, що саме ці організації є основними каналами отримання допомоги для ВПО, тоді як інші благодійні структури більше орієнтовані на підтримку військових потреб [20].

Разом із тим аналіз виявив низку бар'єрів, що обмежують доступ ВПО до благодійної допомоги. Зокрема, серед осіб, які потребували допомоги, але не зверталися за нею, 44% зазначили відсутність інформації про можливі джерела підтримки, 40% вважали, що інші категорії населення потребують допомоги більше, 23% відчували психологічний дискомфорт або сором, а 21% не вірили у можливість отримання допомоги. Це свідчить про необхідність посилення інформаційної роботи та підвищення рівня довіри до благодійних інституцій. Крім того, розвиток благодійного сектору супроводжується низкою системних проблем. Серед ключових обмежень визначено фінансову нестабільність населення (59%), недовіру до благодійних організацій (52%) та зниження активності донорів через «втому

від зборів» (25%). Додатковим фактором є скорочення міжнародного фінансування, що змушує благодійні організації переорієнтуватися на внутрішні джерела ресурсів [20].

Аналіз діяльності благодійних організацій та фондів дозволяє виділити такі ключові напрямки їхньої роботи з ВПО:

1) надання гуманітарної допомоги (житло, харчування, медицина). Гуманітарна допомога є базовим напрямом діяльності благодійних організацій, що включає забезпечення ВПО тимчасовим житлом, продуктами харчування, одягом, засобами гігієни та медичними послугами. Особливу роль відіграє організація мобільних медичних бригад і пунктів допомоги у прифронтових та деокупованих територіях. Зокрема, Карітас України реалізує програми забезпечення тимчасовим житлом і надання грошової допомоги ВПО [21], а також Червоний Хрест України, що надає внутрішньо переміщеним особам комплексну підтримку, що включає гуманітарну допомогу (продукти, воду, гігієнічні набори), грошову і ваучерну допомогу, а також забезпечення житлом через створення модульних містечок і відновлення пошкоджених домогосподарств. Крім того, організація реалізує соціальні проекти та сприяє адаптації ВПО у приймаючих громадах [22]. Однією з найбільших проблем для ВПО є житлова. Благодійний фонд «ЖИТЛО для ВПО» спеціалізується на наданні комплексної гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам, зосереджуючи свою діяльність насамперед на забезпеченні житлом. Фонд реалізує проекти реконструкції та будівництва житлових об'єктів, у межах яких переселенці отримують облаштовані квартири або місця проживання, зокрема у форматі гуртожитків чи центрів соціалізації [23];

2) психосоціальна підтримка та реабілітація. Війна супроводжується значним рівнем психологічної травматизації, тому благодійні організації активно впроваджують програми психологічної допомоги, кризового консультування, групової терапії та соціальної адаптації. Важливим є також відновлення соціальних зв'язків і підтримка ментального здоров'я. Зокрема,

БФ «Право на захист» надає комплексну підтримку, що поєднує правову допомогу з психосоціальним супроводом ВПО [24]. Міжнародні організації, такі як «International Medical Corps», також реалізують програми ментального здоров'я та психосоціальної підтримки [25].

3) сприяння зайнятості та економічній інтеграції. Організації реалізують програми професійної підготовки, перекваліфікації, підтримки підприємницьких ініціатив та працевлаштування ВПО. Це сприяє зменшенню залежності від допомоги та формуванню економічної самостійності. «People in Need» впроваджує грантові програми підтримки малого бізнесу для ВПО [26], а «Український фонд стартапів» підтримує підприємницькі ініціативи, включаючи проекти за участю переселенців [27].

4) освітні та інтеграційні програми. У сучасних умовах воєнного стану важливим напрямом соціальної роботи благодійних та громадських організацій є реалізація освітніх програм для внутрішньо переміщених осіб. Так, мережа «Гончаренко центрів» у співпраці з державною службою зайнятості організовує безкоштовні курси англійської мови для ВПО у різних регіонах України, що сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності на ринку праці [28]. Міжнародні організації, зокрема Nativated у партнерстві з Save the Children забезпечує мовну підготовку дітей-переселенців, сприяючи їх освітній інтеграції [29].

Сьогодні в Україні активно використовуються онлайн-платформи для реєстрації ВПО, отримання допомоги, дистанційного навчання та комунікації з соціальними службами. Це підвищує доступність і прозорість надання послуг. Яскравим прикладом є державний застосунок Дія, через який ВПО можуть оформлювати допомогу, а також платформи SpivDiia, dobro.ua, Help Ukraine Center та ін., що координують надання допомоги через цифрові сервіси. Крім того, благодійні фонди активно використовують соціальні мережі та краудфандингові платформи для швидкого залучення ресурсів.

Благодійна діяльність в Україні в умовах воєнного стану стала одним із ключових чинників соціальної стабільності, національної стійкості та

збереження людського потенціалу. Вона компенсує обмежені можливості держави в умовах війни, забезпечує швидке реагування на гуманітарні та соціальні виклики, а також сприяє формуванню культури солідарності та взаємодопомоги. Розширення масштабів благодійності, залучення значних фінансових ресурсів і масова участь громадян свідчать про високий рівень соціальної мобілізації українського суспільства.

Водночас подальший розвиток благодійного сектору потребує стратегічного переосмислення. Йдеться про необхідність посилення координації з органами державної влади, підвищення прозорості та підзвітності, переходу від переважно реактивної допомоги до довгострокових програм відновлення та розвитку. Особливо важливим є інтеграція благодійних ініціатив у процеси післявоєнної реконструкції, соціальної інтеграції ВПО, підтримки ветеранів та розвитку людського капіталу.

У табл. 1 представлено рекомендації щодо удосконалення діяльності благодійних організацій з ВПО у сучасних умовах.

Таблиця 1. Основні напрями удосконалення діяльності благодійних організацій у сфері підтримки ВПО

Напрямок удосконалення	Рекомендовані заходи
Оптимізація системи надання гуманітарної та фінансової допомоги	автоматизація процесів обліку та розподілу допомоги для забезпечення прозорості та оперативності; впровадження диференційованого підходу до підтримки різних категорій ВПО (люди з інвалідністю, літні особи, сім'ї з дітьми); використання цифрових платформ і мобільних застосунків для реєстрації отримувачів допомоги
Розширення програм житлової підтримки	реалізація проєктів тимчасового та довгострокового житла (модульні містечка, орендна підтримка); партнерство з органами влади та донорами для фінансування житлових ініціатив; участь у відновленні соціальної інфраструктури в громадах, що приймають ВПО
Сприяння зайнятості та економічній самостійності ВПО	організація програм професійного навчання та перекваліфікації; підтримка підприємницьких ініціатив ВПО (гранти, мікрофінансування, менторство); співпраця з бізнесом для створення робочих місць та розвитку дистанційної зайнятості

Продовження таблиці 1.

Напрямок удосконалення	Рекомендовані заходи
Посилення соціальної інтеграції та психологічної підтримки	надання психологічної допомоги, особливо дітям та особам із травматичним досвідом; створення інтеграційних центрів і просторів взаємодії у громадах; реалізація освітніх і культурних програм для соціальної адаптації ВПО
Підвищення інституційної спроможності та прозорості діяльності	впровадження систем моніторингу та оцінки ефективності проєктів; забезпечення прозорості звітності для донорів і суспільства; розвиток партнерств із міжнародними організаціями, державними структурами та місцевими громадами
Удосконалення правозахисної діяльності	надання юридичної допомоги ВПО щодо соціальних гарантій, житлових і трудових прав; адвокація змін у законодавстві для посилення захисту прав ВПО; участь у моніторингу реалізації державних програм підтримки

Узагальнення запропонованих напрямів удосконалення діяльності благодійних організацій у сфері підтримки внутрішньо переміщених осіб свідчить про необхідність переходу від фрагментарних гуманітарних заходів до системної, довгостроково орієнтованої моделі допомоги. Ключовим пріоритетом має стати підвищення ефективності надання підтримки через цифровізацію процесів, автоматизацію обліку та впровадження адресного підходу, що дозволить забезпечити оперативність, прозорість і справедливий розподіл ресурсів.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження дозволило комплексно проаналізувати особливості соціальної роботи благодійних організацій з внутрішньо переміщеними особами в умовах воєнного стану та визначити ключові напрями, інструменти й механізми надання соціальної підтримки. Встановлено, що в умовах повномасштабної війни благодійний сектор в Україні зазнав суттєвої трансформації, перетворившись із допоміжного елемента соціальної політики на важливий системоутворюючий компонент забезпечення соціальної стабільності та національної стійкості. Благодійні організації

відіграють критично важливу роль у компенсації обмежених можливостей держави, забезпечуючи оперативне реагування на гуманітарні виклики та задоволення базових і комплексних потреб ВПО.

Доведено, що сучасна соціальна робота благодійних організацій має багатовекторний характер і охоплює широкий спектр напрямів, серед яких ключовими є надання гуманітарної допомоги, психосоціальна підтримка, сприяння зайнятості, освітні та інтеграційні програми, а також використання цифрових інструментів соціальної підтримки. Особливу увагу приділено зростанню ролі цифровізації благодійної діяльності, що забезпечує підвищення прозорості, доступності та ефективності надання допомоги. Водночас встановлено, що поряд із позитивними тенденціями зберігається низка системних проблем, зокрема нерівномірність доступу до допомоги, інформаційні бар'єри, обмеженість ресурсів та зниження донорської активності.

Результати дослідження підтверджують, що ефективність соціальної підтримки ВПО значною мірою залежить від рівня міжсекторальної взаємодії, зокрема партнерства між державними інституціями, благодійними організаціями, бізнесом та міжнародними донорами. Саме інтеграція зусиль різних суб'єктів дозволяє забезпечити комплексність і сталість соціальної допомоги. У цьому контексті обґрунтовано доцільність переходу від переважно реактивних форм гуманітарної допомоги до проактивних, довгострокових моделей підтримки, орієнтованих на соціально-економічну інтеграцію ВПО та відновлення людського капіталу.

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані з необхідністю поглибленого дослідження ефективності конкретних інструментів соціальної роботи благодійних організацій, зокрема цифрових платформ, програм економічної інтеграції та психосоціальної реабілітації. Важливим напрямом є розробка методичних підходів до оцінювання результативності благодійної діяльності з урахуванням соціально-економічних ефектів для ВПО та приймаючих громад. Особливої уваги потребує вивчення моделей сталого

фінансування благодійних організацій в умовах зниження міжнародної допомоги та формування нових джерел ресурсного забезпечення. Крім того, актуальними є дослідження інституційних механізмів інтеграції благодійного сектору у систему державного управління соціальним захистом, а також аналіз його ролі у процесах післявоєнного відновлення, реконструкції територій і розвитку людського капіталу. Узагальнення отриманих результатів створює підґрунтя для формування ефективної, адаптивної та стійкої моделі соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Література

1. Lazarus L., McClarty L. M., Herpai N., Pavlova D., Tarasova T., Gnatenko A., Bondar T., Lorway R., Becker M. L. "...because the social work never ends": a qualitative study exploring how NGOs responded to emerging needs while upholding responsibility to HIV prevention and treatment during the war in Ukraine. *Journal of the International AIDS Society*. 2024. Vol. 27 (Suppl. 3). Article e26309. DOI: <https://doi.org/10.1002/jia2.26309>.
2. Shablysty V. V., Kosiachenko K. E., Berezniak V. S., Katorkind R. A., Konopelskyi V. Y. Activities of international, medical and humanitarian NGOs in Ukraine under martial law. *Christian Journal for Global Health*. 2023. Vol. 10. No. 1. P. 33–42.
3. Хмелевська О. Гуманітарна діяльність в умовах війни в Україні. *Демографія та соціальна економіка*. 2023. № 1 (51). С. 96–117. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2023.01.096>.
4. Zaviršek D. Transnational solidarity in rough times: documenting and engaging for peace. *Journal of Human Rights and Social Work*. 2024. Vol. 9. P. 348–359. DOI: <https://doi.org/10.1007/s41134-024-00338-8>.
5. Шевченко О. Виклики гуманітарної кризи під час війни в Україні для внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп. *Social Work and Education*. 2023. Vol. 10. No. 3. P. 325–335. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.3.6>.

6. Слезанська Г., Шульга Ю. Ведення випадку у роботі з внутрішньо переміщеними особами: досвід комунальних і недержавних організацій України. *Social Work and Education*. 2024. Vol. 11. No. 2. P. 249–268. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.2.7>.
7. Ihnatenko K., Sadzaglishvili S. The digitalization of social services in response to the war in Ukraine. *Social Work and Education*. 2023. Vol. 10. No. 3. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.3.2>.
8. Балогова Б., Ковальчук Ю. Мілітарна соціальна робота та її аспекти ескалації військового конфлікту. *Social Work and Education*. 2025. Vol. 12. No. 2. P. 164–172. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.25.2.2>.
9. Paul K., Denov M., Al Houssami L. Social work practice in complex emergencies: a study of Northwest Syria. *Journal of Social Work*. 2025. Vol. 25. No. 3. P. 318–337. DOI: <https://doi.org/10.1177/14680173241283389>.
10. Touati R., Touati H. New media and their role in supporting the humanitarian NGOs during armed conflicts: the ICRC's work in the Syrian conflict: a case study. *International Journal of Politics and Security*. 2020. Vol. 2. No. 3. P. 64–88.
11. Ullah A. K. M. A. Ethical framework and inclusivity: research mechanics of difficult-to-reach migrants in civil military context. *International Journal of Humanitarian Action*. 2024. Vol. 9. Article 11. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41018-024-00153-w>.
12. Lassa J. A., Nappoe G. E., Sulistyono S. B. Creating an institutional ecosystem for cash transfer programmes in post-disaster settings: a case from Indonesia. *Jamba: Journal of Disaster Risk Studies*. 2022. Vol. 14. No. 1. Article 1046. DOI: <https://doi.org/10.4102/jamba.v14i1.1046>.
13. Elayah M., Al-Mansori R. Yemen's humanitarian collaboration during conflict: UN and local NGOs in focus. *World Development Perspectives*. 2024. Vol. 34. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.wdp.2024.100585>.
14. Khoma N. Crowdfunding and fundraising in the peacebuilding system: Ukraine's case. *Lithuanian Annual Strategic Review*. 2023. Vol. 20. No. 1. P. 53–75. DOI: <https://doi.org/10.47459/lasr.2023.20.3>.

15. Puspitasari F. D., Tyson G., Haq E. U., Hui P., Lee L. H. Ghost booking as a new philanthropy channel: a case study on Ukraine-Russia conflict. In: *Proceedings of the 34th ACM Conference on Hypertext and Social Media (HT 2023)*. 2023. Article 37. DOI: <https://doi.org/10.1145/3603163.3609028>.

16. Ye J., Jindal N., Pierri F. M., Luceri L. Online networks of support in distressed environments: solidarity and mobilization during the Russian invasion of Ukraine. *arXiv*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.36190/2023.05>.

17. Sithole T. O. The use of digital platforms by citizen aid actors during the Ukraine humanitarian crisis. *Frontiers in Human Dynamics*. 2024. Vol. 6. Article 1326769. DOI: <https://doi.org/10.3389/fhumd.2024.1326769>

18. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR). Ukraine emergency [Електронний ресурс]. URL: <https://www.unhcr.org/emergencies/ukraine-emergency> (дата звернення: 20.03.2026).

19. Звіт про внутрішнє переміщення населення в Україні – опитування загального населення – раунд 16 (10 березня – 11 квітня 2024 р.) [Електронний ресурс] / International Organization for Migration (IOM). URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-zvit-pro-vnutrishne-peremischennya-naselennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo> (дата звернення: 20.03.2026).

20. Zagoriy Foundation. Дослідження сфери благодійності 2025. – Київ, 2025. – 35 с. [Електронний ресурс]. URL: https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2025/12/doslidzhennya_sektoru_blagodijnosti_2025.pdf (дата звернення: 20.03.2026).

21. Карітас України [Електронний ресурс]. URL: <https://caritas.ua/news/merezha-karitasu-dopomagaye-lyudyam/> (дата звернення: 20.03.2026).

22. Український Червоний Хрест. Реагування на війну в Україні [Електронний ресурс]. URL: <https://redcross.org.ua/response-to-war-in-ukraine/> (дата звернення: 20.03.2026).

23. ЖИТЛО для ВПО [Електронний ресурс]. URL: <https://housing-idp.in.ua/ua/> (дата звернення: 20.03.2026).

24. Служба турботи про психічне здоров'я БФ «Право на захист» [Електронний ресурс]. URL: <https://r2p.org.ua/category/vpo-psykhologichna-dopomoha> (дата звернення: 20.03.2026).

25. International Medical Corps [Електронний ресурс]. URL: <https://internationalmedicalcorps.org/country/ukraine/> (дата звернення: 20.03.2026).

26. People in Need [Електронний ресурс]. URL: <https://ukraine.peopleinneed.net/ua/> (дата звернення: 20.03.2026).

27. Український фонд стартапів [Електронний ресурс]. URL: <https://usf.com.ua/> (дата звернення: 20.03.2026).

28. Всеукраїнська освітньо-культурна мережа «Гончаренко центр» [Електронний ресурс]. URL: <https://goncharenkocentre.com.ua/> (дата звернення: 20.03.2026)

29. Language Supp [Електронний ресурс]. URL: <https://www.languagesupp.org/vod> (дата звернення: 20.03.2026)

References

1. Lazarus, L., McClarty, L.M., Herpai, N., Pavlova, D., Tarasova, T., Gnatenko, A., Bondar, T., Lorway, R. and Becker, M.L. (2024), "...because the social work never ends: a qualitative study exploring how NGOs responded to emerging needs while upholding responsibility to HIV prevention and treatment during the war in Ukraine", *Journal of the International AIDS Society*, vol. 27, suppl. 3, article e26309. <https://doi.org/10.1002/jia2.26309>

2. Shablysty, V.V., Kosiachenko, K.E., Berezniak, V.S., Katorkind, R.A. and Konopelskyi, V.Y. (2023), "Activities of international, medical and humanitarian NGOs in Ukraine under martial law", *Christian Journal for Global Health*, vol. 10, no. 1, pp. 33–42.

3. Khmelevska, O. (2023), "Humanitarian activity in the conditions of war in Ukraine", *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, vol. 51, no. 1, pp. 96–117. <https://doi.org/10.15407/dse2023.01.096>

4. Zaviršek, D. (2024), “Transnational solidarity in rough times: documenting and engaging for peace”, *Journal of Human Rights and Social Work*, vol. 9, pp. 348–359. <https://doi.org/10.1007/s41134-024-00338-8>
5. Shevchenko, O. (2023), “Challenges of the humanitarian crisis during the war in Ukraine for internally displaced persons and other vulnerable groups”, *Social Work and Education*, vol. 10, no. 3, pp. 325–335. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.3.6>
6. Slozanska, H. and Shulha, Yu. (2024), “Case management in work with internally displaced persons: experience of municipal and non-governmental organizations in Ukraine”, *Social Work and Education*, vol. 11, no. 2, pp. 249–268. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.24.2.7>
7. Ihnatenko, K. and Sadzaglishvili, S. (2023), “The digitalization of social services in response to the war in Ukraine”, *Social Work and Education*, vol. 10, no. 3. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.3.2>
8. Balohova, B. and Kovalchuk, Yu. (2025), “Military social work and its aspects in the escalation of armed conflict”, *Social Work and Education*, vol. 12, no. 2, pp. 164–172. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.25.2.2>
9. Paul, K., Denov, M. and Al Houssami, L. (2025), “Social work practice in complex emergencies: a study of Northwest Syria”, *Journal of Social Work*, vol. 25, no. 3, pp. 318–337. <https://doi.org/10.1177/14680173241283389>
10. Touati, R. and Touati, H. (2020), “New media and their role in supporting humanitarian NGOs during armed conflicts: the ICRC’s work in the Syrian conflict: a case study”, *International Journal of Politics and Security*, vol. 2, no. 3, pp. 64–88.
11. Ullah, A.K.M.A. (2024), “Ethical framework and inclusivity: research mechanics of difficult-to-reach migrants in civil military context”, *International Journal of Humanitarian Action*, vol. 9, article 11. <https://doi.org/10.1186/s41018-024-00153-w>
12. Lassa, J.A., Nappoe, G.E. and Sulistyono, S.B. (2022), “Creating an institutional ecosystem for cash transfer programmes in post-disaster settings: a

case from Indonesia”, *Jamba: Journal of Disaster Risk Studies*, vol. 14, no. 1, article 1046. <https://doi.org/10.4102/jamba.v14i1.1046>

13. Elayah, M. and Al-Mansori, R. (2024), “Yemen's humanitarian collaboration during conflict: UN and local NGOs in focus”, *World Development Perspectives*, vol. 34. <https://doi.org/10.1016/j.wdp.2024.100585>

14. Khoma, N. (2023), “Crowdfunding and fundraising in the peacebuilding system: Ukraine’s case”, *Lithuanian Annual Strategic Review*, vol. 20, no. 1, pp. 53–75. <https://doi.org/10.47459/lasr.2023.20.3>

15. Puspitasari, F.D., Tyson, G., Haq, E.U., Hui, P. and Lee, L.H. (2023), “Ghost booking as a new philanthropy channel: a case study on Ukraine-Russia conflict”, in *Proceedings of the 34th ACM Conference on Hypertext and Social Media (HT 2023)*, article 37. <https://doi.org/10.1145/3603163.3609028>

16. Ye, J., Jindal, N., Pierri, F.M. and Luceri, L. (2023), “Online networks of support in distressed environments: solidarity and mobilization during the Russian invasion of Ukraine”, *arXiv*, article abs/2304.04327. <https://doi.org/10.36190/2023.05>

17. Sithole, T.O. (2024), “The use of digital platforms by citizen aid actors during the Ukraine humanitarian crisis”, *Frontiers in Human Dynamics*, vol. 6, article 1326769. <https://doi.org/10.3389/fhumd.2024.1326769>

18. UNHCR. (2026), “Ukraine emergency”, available at: <https://www.unhcr.org/emergencies/ukraine-emergency> (Accessed 20 Mar 2026).

19. International Organization for Migration (IOM). (2024), “Report on internal displacement in Ukraine – general population survey – round 16 (March 10 – April 11, 2024)”, available at: <https://dtm.iom.int/reports/ukraina-zvit-pro-vnutrishne-peremischennya-naselennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo> (Accessed 20 Mar 2026).

20. Zagoriy Foundation. (2025), “Charity sector research 2025”, Kyiv, 35 p., available at: https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2025/12/doslidzhennya_sektoru_blagodijnosti_2025.pdf (Accessed 20 Mar 2026).

21. Caritas Ukraine. (2026), “Caritas network helps people”, available at: <https://caritas.ua/news/merezha-karitasu-dopomagaye-lyudyam/> (Accessed 20 Mar 2026).
22. Ukrainian Red Cross Society. (2026), “Response to the war in Ukraine”, available at: <https://redcross.org.ua/response-to-war-in-ukraine/> (Accessed 20 Mar 2026).
23. Housing for IDPs. (2026), “Housing for internally displaced persons”, available at: <https://housing-idp.in.ua/ua/> (Accessed 20 Mar 2026).
24. Right to Protection CF. (2026), “Mental health care service”, available at: <https://r2p.org.ua/category/vpo-psykholohichna-dopomoha> (Accessed 20 Mar 2026).
25. International Medical Corps. (2026), “Ukraine response”, available at: <https://internationalmedicalcorps.org/country/ukraine/> (Accessed 20 Mar 2026).
26. People in Need. (2026), “People in Need Ukraine”, available at: <https://ukraine.peopleinneed.net/ua/> (Accessed 20 Mar 2026).
27. Ukrainian Startup Fund. (2026), “Official website”, available at: <https://usf.com.ua/> (Accessed 20 Mar 2026).
28. Goncharenko Centre. (2026), “All-Ukrainian educational and cultural network”, available at: <https://goncharenkocentre.com.ua/> (Accessed 20 Mar 2026).
29. Language Supp. (2026), “Language support for displaced persons”, available at: <https://www.languagesupp.org/vod> (Accessed 20 Mar 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 22.03.26

Прорецензовано / Revised: 15.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26